

Dosarul nr. 2ra-1513/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: O. Cojocaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, S. Gîrbu, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

15 august 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatoli Palici
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului
material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de drept,

împotriva deciziei din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care au
fost respinse apelurile declarate de Anatoli Palici, Ministerul Justiției al Republicii
Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea
din 05 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă:

La data de 01 martie 2017 reclamantul Anatoli Palici a depus cerere de chemare
în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la
repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de
drept.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 29 decembrie 2015, în
preajma Anului Nou, în lipsa controlului din partea procurorului și a instanței de
judecată, care nu și-au onorat obligațiile și n-au asigurat legalitatea procesului penal, a
fost reținut de organul de urmărire penală din cadrul CCTP al INI a IGP, în legătură cu
cauza penală nr. 2015515267. Prin încheierea din 30 decembrie 2015 a Judecătoriei
Centru, mun. Chișinău, judecătorul de instrucție a dispus aplicarea în privința sa a
măsurii preventive, arestul la domiciliu, pe o perioadă de 30 de zile, nefiind luate în
calcul argumentele apărării și lipsa probelor care ar demonstra existența bănuielii

rezonabile de comitere a infracțiunii.

A menționat că, fiind învinuit de comiterea unei infracțiuni legate de prostituție, familia, cunoscuții și alte persoane apropiate au manifestat neîncredere în fidelitatea sa, cauzându-i astfel un prejudiciu moral enorm care practic nu ar putea fi estimat, iar senzația de frustrare o are și în continuare. Astfel, atâta timp cât nu va fi demonstrat faptul că a fost victima abuzului, suferințele psihice nu o să dispară. De altfel, fiindu-i aplicată măsură preventivă în ajunul sărbătorilor de iarnă, nu a putut să meargă cu membrii familiei la odihnă. Mai mult ca atât, învinuirea înaintată nu a fost probată, nu a fost descrisă latura obiectivă a infracțiunii, iar prezentarea spre recunoaștere a fost trucată, deoarece pe partea de sus a fotografiei sale cu nr. 1, pe întreaga lungime, în chenar, este desenat un dreptunghi, ceea ce evidențiază o față de altele, deoarece el are o aluniță pe nas, în partea stângă, însă pretinsa victimă nu a invocat acest fapt, nefiind indicat pe fotografie ca particularitate evidentă și concretă.

A specificat că, în procesul de confruntare, partea vătămată nu a comunicat despre careva acțiuni ilegale ale sale, astfel că temeiul de reținere a fost unul abuziv și neprobat. Totodată, aflând-se în arest la domiciliu, a adresat mai multe cereri judecătorului de instrucție și procurorului privind acordarea permisiunii de a ieși o oră pe zi pentru necesități stringente (a merge la medic), însă acestea au fost ignorate.

A notat că, la data de 25 ianuarie 2016, la cererea avocatului măsura preventivă aplicată a fost revocată, iar la data de 22 februarie 2016, procurorul a emis ordonanță prin care a dispus scoaterea sa de sub urmărire penală. Așadar, în rezultatul acțiunilor descrise, a fost supus unor atacuri psihice care i-au produs suferințe enorme.

A accentuat că, ținând cont de principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului material și moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare, consideră că dauna materială și morală urmează a fi compensată în quantumul indicat.

A solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 4750 de lei, a prejudiciul moral pentru violarea §1 art. 5 CEDO în mărime de 80000 de lei, a prejudiciul moral pentru violarea §1 art. 6 CEDO în mărime de 20000 de lei, a prejudiciul moral pentru violarea §2 art. 6 CEDO în mărime de 30000 de lei, a prejudiciul moral pentru violarea §3 lit. a) art. 6 CEDO în mărime de 30000 de lei, a prejudiciul moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală și toate altele acțiuni ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în mărime de 80000 de lei, precum și a cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal în mărime de 10000 de lei.

Prin încheierea din 22 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 05 iunie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Anatoli Palici și a fost din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Anatoli Palici prejudiciul material cauzat în mărime totală de 12750 de lei, cu titlu de salariu și cheltuieli suportate pentru asistență juridică și prejudiciul moral în mărime totală de

10000 de lei. În rest, acțiunea depusă de Anatoli Palici împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului material și moral pentru violarea drepturilor prevăzute de § 1 art. 5, § 1-3 art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a fost respinsă.

Prin decizia din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Anatoli Palici, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 05 iunie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Instanța de apel și-a motivat concluzia prin faptul că, în prezenta speță se întrunesc temeiurile legale de intervenire a răspunderii statului pentru acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, deoarece în cadrul efectuării urmăririi penale față de reclamant au fost aplicate măsuri preventive, au fost efectuate acțiuni procedurale care au limitat drepturile fundamentale ale acestuia, garantate de art. 25 Constituție și art. 5 CEDO cu privire la libertatea individuală și siguranța persoanei, art. 27 Constituție și art. 2 Protocol nr. 4 CEDO cu privire la libera circulație și art. 28 și art. 29 Constituție și art. 8 CEDO cu privire la inviolabilitatea vieții intime, familiare și private, precum și la inviolabilitate domiciliului.

De asemenea, instanța de apel a menționat că în speță se întrunesc temeiurile stabilite de art. 3 lit. a), c) și art. 6 lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, iar cuantumul compensației prejudiciului moral cauzat reclamantului este într-un raport proporțional gradului în care reputația acestuia a fost lezată și gradului de vinovăție al autorului prejudiciului, cât și cu măsura în care această compensare va aduce satisfacție victimei.

La data de 23 mai 2018 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 19 octombrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

A notat că, instanța de judecată la determinarea prejudiciului moral eronat a apreciat normele de drept material, dat fiind faptul că recuperarea prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de drept se efectuează exclusiv în condițiile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A relatat că, angajarea răspunderii statului pentru prejudiciu cauzat prin acțiunile instanțelor de judecată sunt necesare unele condiții speciale. Prin urmare, nu orice acțiune ilicită atrage răspunderea statului ci numai cele enumerate exhaustiv în legea specială.

A specificat că, art. 3 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 indică

expres și limitativ circumstanțele în care poate fi reparat prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de drept. De asemenea, dreptul la repararea prejudiciului cauzat apare doar în condițiile art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998. Cu alte cuvinte, pentru a pretinde reparație integrală a prejudiciului cauzat reclamantul trebuie să întrunească toate condițiile enumerate atât de art. 3 cât și de art. 6 din Legea specială.

A indicat că, despăgubirea acordată de Curte în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Prin natura lor, daunele morale nu se pretează la calcule exacte. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune, și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa. Cu referire la situația în speță suma respectivă nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție.

A relevat că, deși la materialele dosarului se atestă că Anatoli Palici prestează muncă prin cumul la 5 întreprinderi, raporturile de muncă au fost suspendate sau întrerupte în legătură cu cauza penală din speță. Or, în atare circumstanțe este inadmisibil și ilegal de a admite încasarea prejudiciului material sub formă de salariu din contul bugetului de stat.

A subliniat că, instanța nu a luat în considerație faptul că pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor și listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora. Or, la caz, intimatul nu a prezentat decât bonul de plată a serviciilor de asistență juridică în cauza penală.

La data de 09 iulie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, deoarece poziția Procuraturii Generale a Republicii Moldova se ajustează cu poziția Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 19 octombrie 2017, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la dosar lipsesc.

Astfel, recursul, declarat la data de 23 mai 2018, este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în

cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere,

la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul Ministerului Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic